

CENTRUM MEDYCZNE
KSZTAŁCENIA
PODYPLOMOWEGO

Program specjalizacji w dziedzinie

AUDIOLOGII I FONIATRII

dla lekarzy posiadających specjalizację I stopnia w dziedzinie laryngologii
lub otolaryngologii lub dla lekarzy posiadających specjalizację II stopnia
lub tytuł specjalisty w dziedzinie audiologii, foniatrii, laryngologii,
otolaryngologii, otolaryngologii dziecięcej, otorynolaryngologii,
otorynolaryngologii dziecięcej

(obowiązuje lekarzy, którzy rozpoczęli szkolenie specjalizacyjne w wyniku
postępowania kwalifikacyjnego - wiosna 2023 r.)

Zatwierdzam
z upoważnienia Ministra Zdrowia
Marek Kos
Podsekretarz Stanu
/dokument podpisany elektronicznie/

AKTUALIZACJA 2024

Warszawa 2023

Aktualizacja 2024 r.

Zaktualizowany program obowiązuje osoby specjalizujące się oraz jednostki szkolące.

Zmiany zostały przyjęte przez zespół ekspertów w składzie:

1. Prof. dr hab. n. med. Mariola Śliwińska-Kowalska – konsultant krajowy w dziedzinie audiologii i foniatrii;
2. Dr hab. n. med. Bożena Wiskirska-Woźnica – przedstawiciel konsultanta krajowego;
3. Prof. dr hab. n. med. Wiesław Konopka – przedstawiciel Polskiego Towarzystwa Audiologicznego i Foniatrycznego;
4. Dr hab. n. med. Agata Szkiełkowska – przedstawiciel Naczelnej Rady Lekarskiej;
5. Prof. dr hab. n. med. Artur Niedzielski – przedstawiciel Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego;
6. Lek. med. Remigiusz Ziarno – przedstawiciel Naczelnej Rady Lekarskiej odbywający szkolenie specjalizacyjne.

Aktualizacja 2024 r. dotyczy:

stażu podstawowego w zakresie audiologii i foniatrii

dodano zapis :

- Lekarz może odbyć część stażu podstawowego w innym ośrodku, który posiada akredytację do prowadzenia szkolenia w zakresie audiologii i foniatrii w przypadku, gdy ośrodek macierzysty nie ma w sposób zadowalający rozwiniętej diagnostyki w niektórych działach audiologii i foniatrii, np. w zakresie badań nystagmograficznych, instrumentalnych metod oceny narządu głosu, diagnostyki zaburzeń itp. Wskazane jest wtedy skierowanie lekarza na staż uzupełniający w danym zakresie do innego kompetentnego ośrodka audiologiczno-foniatrycznego.

Program specjalizacji opracował zespół ekspertów w składzie:

1. Prof. dr hab. n. med. Mariola Śliwińska-Kowalska – konsultant krajowy w dziedzinie audiologii i foniatrii;
2. Dr hab. n. med. Bożena Wiskirska-Woźnica – przedstawiciel konsultanta krajowego;
3. Prof. dr hab. n. med. Wiesław Konopka – przedstawiciel Polskiego Towarzystwa Audiologicznego i Foniatrycznego;
4. Dr hab. n. med. Agata Szkiełkowska – przedstawiciel Naczelnej Rady Lekarskiej;
5. Prof. dr hab. n. med. Artur Niedzielski – przedstawiciel Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego;
6. Lek. med. Remigiusz Ziarno – przedstawiciel Naczelnej Rady Lekarskiej odbywający szkolenie specjalizacyjne.

I. CELE SZKOLENIA SPECJALIZACYJNEGO

1. Uzyskane kompetencje zawodowe

Celem szkolenia specjalizacyjnego jest uzyskanie szczególnych kwalifikacji w dziedzinie audiologii i foniatrii umożliwiających, zgodnie ze współczesną wiedzą medyczną:

- 1) rozpoznawanie i leczenie chorób narządów słuchu i równowagi, w szczególności na wykonywanie i interpretację badań słuchu i badań układu równowagi oraz innych procedur diagnostyki otoneurologicznej, przeprowadzenie diagnostyki różnicowej oraz prowadzenie leczenia farmakologicznego w tych chorobach;
- 2) rozpoznawanie i leczenie chorób narządu głosu i mowy oraz połykania, w szczególności wykonywanie i interpretacja badań instrumentalnych narządu głosu i mowy, przeprowadzenie diagnostyki różnicowej oraz prowadzenie leczenia farmakologicznego w tych chorobach;
- 3) przeprowadzanie podstawowych zabiegów diagnostycznych i leczniczych w zakresie otochirurgii i fonochirurgii;
- 4) prowadzenie oraz nadzorowanie procesu rehabilitacji w chorobach narządów słuchu i równowagi oraz głosu i mowy w warunkach ambulatoryjnych, szpitalnych oraz uzdrowiskowo-sanatoryjnych;

- 5) udzielanie konsultacji lekarskich w dziedzinie audiologii, foniatrii oraz otoneurologii dla innych specjalności medycznych;
- 6) orzekanie o potrzebie rehabilitacji leczniczej, czasowej niezdolności do pracy, uszczerbku na zdrowiu, wydawanie orzeczeń lekarskich o stanie zdrowia pacjentom ubiegającym się o przyznanie świadczeń z zabezpieczenia społecznego choroby i jej następstw, z powodu chorób narządów słuchu i równowagi oraz narządu głosu i mowy;
- 7) wydawanie innych orzeczeń, opinii i wniosków w sprawach dotyczących osób chorych na choroby narządów słuchu i równowagi oraz narządu głosu i mowy;
- 8) kierowanie kliniką, oddziałem lub poradnią o profilu audiologicznym i foniatrycznym;
- 9) wykonywanie indywidualnej specjalistycznej praktyki lekarskiej w dziedzinie audiologii i foniatrii;
- 10) kierowanie eksperymentem medycznym obejmującym swoim programem zakres dziedziny audiologia i foniatria;
- 11) udział w procesie szkolenia lekarzy audiologów i foniatorów oraz innych pracowników medycznych w dziedzinie audiologii i foniatrii;
- 12) uzyskanie uprawnień do kierowania szkoleniem specjalizacyjnym w dziedzinie audiologii i foniatrii innych lekarzy oraz w dziedzinach pokrewnych mających zastosowanie w ochronie zdrowia;
- 13) uczestniczenie w działaniach mających na celu zapobieganie chorobom słuchu, układu równowagi oraz narządu głosu i mowy;
- 14) propagowanie profilaktyki i promocji zdrowia.

2. Uzyskane kompetencje społeczne

Lekarz w czasie szkolenia specjalizacyjnego kształtuje i rozwija postawę etyczną oraz doskonali kompetencje społeczne, a w szczególności:

- 1) kierowanie się w swoich działaniach nadrzędną zasadą dobra chorego;
- 2) respektowanie społecznie akceptowanego systemu wartości oraz zasad deontologicznych;
- 3) umiejętność podejmowania decyzji oraz gotowość wzięcia odpowiedzialności za postępowanie swoje i powierzonego sobie zespołu;
- 4) umiejętność właściwej organizacji pracy własnej i harmonijnej współpracy w zespole;

- 5) umiejętność nawiązywania relacji z pacjentem oraz rodziną i opiekunem pacjenta, z poszanowaniem godności osobistej oraz zróżnicowania kulturowego, etnicznego i społecznego;
- 6) znajomość psychologicznych uwarunkowań relacji lekarz – pacjent;
- 7) umiejętność przekazywania informacji o stanie zdrowia, rokowaniach i postępowaniu diagnostyczno-terapeutycznym.

II. WYMAGANA WIEDZA

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie audiologii i foniatrii wykaże się przedstawioną poniżej wiedzą:

- 1) embriologia, anatomia, histologia z elementami ultrastruktury narządów słuchu, równowagi, głosu i mowy oraz połykania;
- 2) neuroanatomia i neurofizjologia procesów komunikatywnych (fizjologia słyszenia, fonacji, artykulacji, neurolingwistyka) oraz narządu równowagi;
- 3) rozwój procesu komunikatywnego dziecka z uwzględnieniem metod oceny tego procesu;
- 4) podstawy genetyki i poradnictwa genetycznego w chorobach narządów słuchu i równowagi, głosu i mowy;
- 5) swoiste i nieswoiste mechanizmy odpowiedzi immunologicznej oraz molekularne aspekty odpowiedzi immunologicznej w chorobach narządów słuchu, równowagi, głosu i mowy;
- 6) elementy psychoakustyki, akustyki głosu i mowy, fonetyki akustycznej;
- 7) metody badań słuchu, topodiagnostyka uszkodzeń słuchu;
- 8) metody badań słuchu w wieku rozwojowym;
- 9) organizacja przesiewowych badań słuchu;
- 10) metody diagnostyki zaburzeń ośrodkowych słuchu, w tym neuropatii słuchowej;
- 11) metody badań układu równowagi oraz diagnostyka różnicowa zaburzeń narządu przedsionkowego;
- 12) manewry diagnostyczne w łagodnych napadowych położeniowych zawrotach głowy;
- 13) metody badań narządu głosu, z uwzględnieniem badań instrumentalnych;
- 14) wykorzystanie i interpretacja badań radiologicznych w audiologii i foniatrii (w tym TK, NMR, USG);

- 15) podstawy psychologii klinicznej (diagnostyka i psychoterapia);
- 16) zasady współpracy audiologa i foniatry z otorynolaryngologiem, otorynolaryngologiem-onkologiem, psychologiem, psychiatrą, neurologiem, logopedą i protetykiem słuchu;
- 17) epidemiologia, etiologia i patofizjologia chorób narządów słuchu, równowagi, głosu i mowy;
- 18) klinika zaburzeń słuchu u dzieci;
- 19) klinika zaburzeń słuchu u dorosłych;
- 20) zaburzenia słuchu w schorzeniach pozalaryngologicznych (m.in. zapalenia swoiste – gruźlica, AIDS, choroby zakaźne i pasożytnicze, choroby przemiany materii, choroby nerek, konflikt serologiczny, schorzenia neurologiczne);
- 21) diagnostyka szumów usznych;
- 22) klinika zaburzeń układu równowagi;
- 23) klinika zaburzeń głosu u dzieci i dorosłych;
- 24) opóźniony rozwój mowy u dziecka – diagnostyka, leczenie i rehabilitacja;
- 25) wady rozwojowe obwodowego narządu mowy – diagnostyka, leczenie i rehabilitacja;
- 26) ośrodkowe zaburzenia mowy – diagnostyka, leczenie i rehabilitacja;
- 27) zaburzenia mowy w schorzeniach psychiatrycznych (m.in. autyzm, mutyzm, logofobia);
- 28) zaburzenia płynności mowy;
- 29) dysfagia – diagnostyka, leczenie i rehabilitacja;
- 30) farmakoterapia chorób narządów słuchu, równowagi, głosu i mowy;
- 31) kwalifikowanie do zabiegów operacyjnych w chorobach narządów słuchu i równowagi;
- 32) kwalifikowanie do zabiegów operacyjnych w chorobach narządu głosu i mowy;
- 33) znajomość technik zabiegów fonochirurgicznych;
- 34) rehabilitacja uszkodzeń słuchu (kwalifikowanie do protezowania, implantu kostnego, implantu ucha środkowego, wszczepu ślimakowego i innych, zasady prowadzenia rehabilitacji u dzieci i dorosłych);
- 35) zasady rehabilitacji głosu i mowy u dziecka z wadą słuchu;
- 36) leczenie i rehabilitacja szumów usznych;
- 37) postępowanie rehabilitacyjne w zawrotach głowy, w tym manewry repozycyjne w łagodnych napadowych położeniowych zawrotach głowy;

- 38) rehabilitacja zaburzeń głosu;
- 39) rehabilitacja głosu i mowy po leczeniu operacyjnym raka krtani;
- 40) rehabilitacja innych zaburzeń mowy (ze szczególnym uwzględnieniem jąkania, mowy bezładnej);
- 41) zasady fizjoterapii w audiologii i foniatrii;
- 42) orzecznictwo lekarskie w zaburzeniach narządów słuchu, równowagi, głosu i mowy, w tym dla celów ubezpieczeniowych, sądowych i innych;
- 43) orzekanie o chorobach zawodowych narządu słuchu i narządu głosu, udział lekarza audiologa i foniatry w postępowaniu diagnostyczno-orzeczniczym;
- 44) profilaktyka i promocja zdrowia w chorobach narządów słuchu, równowagi, głosu i mowy;
- 45) zadania foniatry i audiologa we wczesnym wykrywaniu nowotworów w zakresie głowy i szyi;
- 46) kwalifikacja dzieci z zaburzeniami procesu komunikatywnego do szkół i ośrodków szkolno-wychowawczych;
- 47) organizacja gabinetu audiologiczno-foniatrycznego, zagadnienia prawno-lekarskie w praktyce audiologa i foniatry.

III. WYMAGANE UMIEJĘTNOŚCI PRAKTYCZNE

Oczekuje się, że po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie audiologii i foniatrii lekarz wykaże się umiejętnościami:

- 1) zebranie wywiadów ukierunkowanych na choroby narządów słuchu, równowagi, głosu i mowy oraz połykania;
- 2) przeprowadzenie badania fizykalnego chorych na choroby narządów słuchu, równowagi, głosu i mowy oraz interpretacja stwierdzonych objawów;
- 3) przeprowadzenie diagnostyki różnicowej podstawowych objawów chorób narządów słuchu, równowagi, głosu i mowy;
- 4) wykonanie badania stroboskopowego krtani i mikrootoskopowego oraz zinterpretowanie ich wyników;
- 5) wykonanie endoskopii bezpośredniej krtani i jamy nosowo-gardłowej;
- 6) przeprowadzenie badań akumetrycznych, prób statyczno-dynamicznych oraz oceny klinicznej parametrów głosowych (skala GRBAS, wskaźnik niepełnosprawności głosowej, czas fonacji), wraz z interpretacją wyników tych badań;

- 7) przeprowadzenie badań słuchu, w tym audiometrii tonalnej, prób nadprogowych, audiometrii słownej, audiometrii impedancyjnej, otoemisji akustycznych, słuchowych potencjałów wywołanych pnia mózgu, słuchowych potencjałów wywołanych średnio- i późnolatencyjnych wraz z interpretacją wyników tych badań;
- 8) wykonanie i interpretacja wyników badań słuchu specyficznych dla wieku dziecięcego, w tym badań behawioralnych (audiometria nieuwarunkowana, audiometria uwarunkowana bodźcem wzrokowym), audiometrii zabawowej, badania mową;
- 9) przeprowadzenie badań oceniających procesy ośrodkowego przetwarzania słuchowego, w tym badań audiometrii mowy utrudnionej, testów lokalizacji i lateralizacji dźwięku, testów integracji obuusznej, testów rozróżniania czasowego bodźców dźwiękowych oraz badań elektrofizjologicznych (fala P-300, fala niezgodności), wraz z interpretacją wyników;
- 10) przeprowadzenie badań obiektywnych układu równowagi, w tym prób kalorycznej i obrotowej oraz badań posturograficznych, wraz z interpretacją wyników tych badań;
- 11) przeprowadzenie i interpretacja wyników badań instrumentalnych narządu głosu, w tym analizy akustycznej głosu;
- 12) przeprowadzenie i interpretacja wyniku próby obciążeniowej głosu;
- 13) interpretacja wyników innych badań dodatkowych (w tym badań obrazowych, badań krwi, badań histopatologicznych oraz bakteriologicznych);
- 14) prowadzenie leczenia farmakologicznego zaburzeń słuchu, równowagi, głosu i mowy;
- 15) przeprowadzenie kwalifikacji do operacji poprawiających słuch;
- 16) przeprowadzenie kwalifikacji do operacji krtani;
- 17) wykonanie podstawowych zabiegów w zakresie oto- i fonochirurgii;
- 18) dobór aparatu słuchowego u dziecka do 4-go roku życia;
- 19) dobór aparatu słuchowego u dziecka powyżej 4-go roku życia i u osoby dorosłej;
- 20) praktyczna znajomość procedury wymiany procesora mowy;
- 21) ocena korzyści z aparatu słuchowego;
- 22) przeprowadzenie manewrów diagnostycznych i leczniczych w łagodnych napadowych położeniowych zawrotach głowy;

- 23) prowadzenie ćwiczeń poprawiających technikę emisji głosu;
- 24) prowadzenie ćwiczeń rehabilitacyjnych w różnych postaciach klinicznych zaburzeń głosu i mowy (zaburzenia artykulacji, prosty opóźniony rozwój mowy, zaburzenia płynności mowy, u chorych po częściowych laryngektomiach);
- 25) prowadzenie/nadzorowanie rehabilitacji głosu i mowy w rozszczepach podniebienia;
- 26) prowadzenie/nadzorowanie procesu rehabilitacji głosu zastępczego u chorych po całkowitych laryngektomiach;
- 27) przeprowadzenie instruktażu używania protezy głosowej, wymiana wentylacyjnej protezy głosowej;
- 28) wnioskowanie o aparaty wspomagające rehabilitację mowy;
- 29) opracowywanie programów promocji zdrowia i zapobiegania chorobom narządu słuchu, głosu i mowy dla określonej populacji lub obszaru kraju;
- 30) prowadzenie poradnictwa zawodowego oraz działalności orzeczniczej w zakresie chorób narządów słuchu, równowagi, głosu i mowy.

IV. FORMY I METODY SZKOLENIA

A – Kursy specjalizacyjne

Uwaga: Lekarz uzyska zaliczenie tylko tych kursów, które zostały wpisane na prowadzoną przez CMKP listę kursów specjalizacyjnych, publikowaną corocznie na stronie internetowej CMKP: www.cmkp.edu.pl.

Czas trwania kursów jest określony w dniach i godzinach dydaktycznych, przy czym 1 godzina dydaktyczna = 45 minut. Łączny czas trwania poszczególnych zajęć dydaktycznych w trakcie jednego dnia kursu nie może przekraczać 8 godzin dydaktycznych.

Wybrane kursy specjalizacyjne mogą być realizowane w formie e-learningowej.

Kursy specjalizacyjne objęte programem specjalizacji są realizowane w dni robocze.

1. Kurs wprowadzający: „Wprowadzenie do specjalizacji w dziedzinie audiologii i foniatrii”

Cel kursu:

nabycie przez lekarza wiedzy dotyczącej zasad wykonywania pracy w zawodzie lekarza oraz celów i obszarów działania specjalisty w dziedzinie audiologii i foniatrii.

Zakres wiedzy:

- 1) podstawy dobrej praktyki lekarskiej, w tym zasady praktyki opartej na rzetelnych i aktualnych publikacjach;
- 2) podstawy farmakoekonomiki;
- 3) formalnoprawne podstawy doskonalenia zawodowego lekarzy;
- 4) podstawy onkologii;
- 5) zagadnienia bezpieczeństwa w opiece zdrowotnej dotyczące bezpieczeństwa pacjentów i lekarzy;
- 6) wprowadzenie do przedmiotów klinicznych objętych programem danego szkolenia specjalizacyjnego;
- 7) zadania, kompetencje i oczekiwane wyniki kształcenia specjalisty w tej dziedzinie.

Czas trwania kursu: 1 dzień (8 godzin dydaktycznych), w pierwszym roku odbywania szkolenia specjalizacyjnego.

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

2. Kurs: „Niedosłuchy uwarunkowane genetycznie”

Cel kursu:

nabycie przez lekarza wiedzy dotyczącej diagnostyki i postępowania w niedosłuchach uwarunkowanych genetycznie.

Zakres wiedzy:

- 1) częstość występowania i postaci niedosłuchów, u podłoża których leży mutacja genu;

- 2) rodzaje i fenotypy klinicznych niedosłuchów izolowanych, zespoły wad genetycznych, w których występuje niedosłuch oraz niedosłuchy mitochondrialne;
- 3) genetyczne uwarunkowania indywidualnej podatności rozwoju niedosłuchu związanego z procesem starzenia się i niedosłuchu związanego z narażeniem na hałas;
- 4) metody i zakres diagnostyki genetycznej w Polsce i na świecie;
- 5) poradnictwo genetyczne w Polsce;
- 6) perspektywy leczenia niedosłuchów genetycznych;
- 7) prezentacja przypadków pacjentów z uszkodzeniami izolowanymi słuchu i uszkodzeniami słuchu występującymi w zespołach wad.

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godzin dydaktycznych).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

3. Kurs: „Choroby zawodowe w audiologii i foniatrii”

Cel kursu:

nabywanie przez lekarza wiedzy dotyczącej patofizjologii, obrazu klinicznego, profilaktyki i postępowania orzeczniczego w chorobach zawodowych narządu słuchu i narządu głosu.

Zakres wiedzy:

- 1) zawodowe uszkodzenie słuchu – definicja, ocena narażenia na hałas;
- 2) patomechanizm uszkodzenia słuchu spowodowanego hałasem;
- 3) obraz kliniczny zawodowego uszkodzenia słuchu;
- 4) zasady orzekania o chorobie zawodowej narządu słuchu;
- 5) trudności i kontrowersje w orzekaniu o zawodowym uszkodzeniu słuchu;
- 6) szacowanie ryzyka zawodowego uszkodzenia słuchu;
- 7) profilaktyka medyczna uszkodzeń słuchu u osób narażonych na hałas;
- 8) patomechanizm chorób zawodowych narządu głosu;
- 9) metody diagnostyki chorób zawodowych narządu głosu;
- 10) obraz kliniczny chorób zawodowych narządu głosu;

- 11) prezentacja różnych postaci dysfonii zawodowych z interpretacją wyników badań;
- 12) zasady orzekania o chorobie zawodowej narządu głosu;
- 13) profilaktyka chorób zawodowych narządu głosu; programy emisji głosu;
- 14) współpraca lekarza specjalisty w dziedzinie audiologii i foniatryi z lekarzem specjalistą w dziedzinie medycyny pracy.

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godzin dydaktycznych).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

4. Kurs: „Zaburzenia połykania w praktyce foniatrycznej”

Cel kursu:

nabycie przez lekarza wiedzy dotyczącej patofizjologii, zasad oceny klinicznej, badań instrumentalnych oraz postępowania w zaburzeniach połykania.

Zakres wiedzy:

- 1) podstawy fizjologii połykania, w szczególności faza ustno-gardłowa połykania, zróżnicowanie strukturalne i morfologiczne dysfagii;
- 2) specyfika prowadzenia wywiadu dotyczącego zaburzeń połykania;
- 3) zasady klinicznej oceny zaburzeń połykania;
- 4) badania instrumentalne w dysfagii, z uwzględnieniem FESS;
- 5) zasady koordynacji działań rehabilitacyjnych w dysfagii;
- 6) zasady planowania i kontroli rehabilitacji dysfagii prowadzonej przez logopedę;
- 7) zasady planowania i kontroli rehabilitacji dysfagii prowadzonej przez fizjoterapeutę;
- 8) rola gastroenterologa w zaburzeniach połykania;
- 9) postępowanie dietetyczne w dysfagii;
- 10) podstawowe zasady leczenia farmakologicznego w dysfagii.

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godzin dydaktycznych).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

5. Kurs: „Fonochirurgia”

Cel kursu:

nabycie przez lekarza wiedzy teoretycznej i praktycznej w zakresie kwalifikacji i przeprowadzania zabiegów fonochirurgicznych oraz prowadzenia rehabilitacji po operacjach krtani.

Zakres wiedzy:

- 1) ocena anatomiczna i czynnościowa krtani przed zabiegami fonochirurgicznymi;
- 2) podstawowe i specjalistyczne instrumentarium do operacji fonochirurgicznych;
- 3) kliniczne wskazania do zabiegów fonochirurgicznych;
- 4) podstawowe techniki operacyjne w fonochirurgii;
- 5) fonochirurgia w warunkach znieczulenia miejscowego (*Office-based phonosurgery*);
- 6) ćwiczenia symulacyjne procedur fonochirurgicznych w znieczuleniu ogólnym;
- 7) ćwiczenia symulacyjne procedur fonochirurgicznych w znieczuleniu miejscowym;
- 8) rehabilitacja foniatryczna i logopedyczna po zabiegach fonochirurgicznych;
- 9) możliwości fizjoterapii w opiece nad pacjentem fonochirurgicznym;
- 10) prezentacja przypadków chorych wymagających fonochirurgii.

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godzin dydaktycznych).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

6. Kurs: „Orzecznictwo lekarskie”

Cel kursu:

nabycie przez lekarzy wiedzy teoretycznej i praktycznej na temat prawidłowego formułowania opinii bądź orzeczeń oceniających stan zdrowia pacjenta.

Zakres wiedzy:

- 1) podstawowe zasady systemu ochrony zdrowia w Polsce, w tym regulacje dotyczące zawodów medycznych;

- 2) system zabezpieczenia społecznego w razie choroby i jej następstw realizowany w ramach: powszechnego ubezpieczenia społecznego pracowników, osób pracujących na własny rachunek i rolników, zaopatrzenia społecznego, pomocy społecznej oraz systemu wspierania osób niepełnosprawnych i pracodawców;
- 3) zasady orzecznictwa lekarskiego, zasady sporządzania orzeczeń, a także podstawowe zasady i cele badania stanu zdrowia dla celów orzeczniczych;
- 4) specyfika wzajemnej relacji między osobą badaną a lekarzem orzecznikiem;
- 5) zasady prawidłowego prowadzenia dokumentacji medycznej i odpowiedzialność za prowadzenie jej niezgodnie z prawem;
- 6) zasady odpowiedzialności prawnej lekarza (cywilnej, karnej i zawodowej), umiejętność porównania, rodzaje ubezpieczeń medycznych;
- 7) zakres odpowiedzialności lekarzy oraz podmiotów leczniczych. Podstawy prawa pracy;
- 8) pojęcie błędu medycznego, najczęstsze przyczyny błędów medycznych i zasady opiniowania w takich przypadkach;
- 9) istota, podział oraz zasady opiniowania sądowno-lekarskiego dotyczące: zdolności do udziału w czynnościach procesowych, uszczerbku na zdrowiu;
- 10) najważniejsze dziedziny, w których opiniowanie lekarskie jest konieczne i niezbędne. Odrębności opiniowania m.in. na potrzeby psychiatrii, prawa pracy, ubezpieczycieli komercyjnych;
- 11) znaczenie i zasady rehabilitacji leczniczej w ramach prewencji rentowej.

Czas trwania kursu: 3 dni (24 godziny dydaktyczne).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

7. Kurs: „Profilaktyka i promocja zdrowia”

Cel kursu:

nabycie przez lekarzy wiedzy teoretycznej i praktycznej na temat aktualnych reguł prowadzenia profilaktyki chorób/problemów zdrowotnych oraz promocji zdrowia – zarówno w odniesieniu do jednostek (pacjentów) jak też społeczności, również zawodowej.

Założeniem kursu jest też kształtowanie kompetencji społecznych, w tym promowanie autorefleksji i krytycznego myślenia oraz rozwijania współpracy na rzecz zdrowia. Ponadto kurs dąży do kształtowania postaw etycznych, promowania „pro-profilaktycznej” kultury pracy w sektorze zdrowia, a także stałego samokształcenia lekarzy w celu poszerzania oraz pogłębiania wiedzy i umiejętności związanych z profilaktyką oraz promocją zdrowia.

Zakres wiedzy:

Część I: Naukowe i etyczne podstawy profilaktyki oraz promocji zdrowia:

- 1) modele zdrowia, determinanty zdrowia i ich nowoczesna kwantyfikacja, piramida wpływu na zdrowie (wg Freiden 2015);
- 2) gradient zdrowia w populacji, przyczyny i tzw. przyczyny przyczyn, w tym polityki publiczne, podejścia do przeciwdziałania nierównościom/niesprawiedliwościom w zdrowiu, w tym tzw. *group-gap-gradient*, proporcjonalny uniwersalizm;
- 3) podstawowe definicje i cele profilaktyki chorób oraz promocji zdrowia, w tym promocji zdrowia wg Karty Ottawskiej (WHO 1986), podobieństwa i różnice;
- 4) interpretacje, podejścia i strategie profilaktyki:
  - a) indywidualna w ramach opieki medycznej, w tym medycyna stylu życia, populacyjna w działaniach zdrowia publicznego,
  - b) *primordial*, pierwotna, wtórna, trzeciorzędowa, czwartorzędowa – zastosowania,
  - c) wysokiego ryzyka, populacyjna – zastosowania,
  - d) uniwersalna, selektywna, wskazująca – zastosowania,
  - e) inne podejścia i strategie profilaktyki – zastosowania;
- 5) interpretacje, podejścia i strategie promocji zdrowia:
  - a) podejście WHO, w tym siedliskowe, zastosowania, m.in. szpitale i placówki medyczne promujące zdrowie (w tym promocja zdrowia na rzecz pracowników ochrony zdrowia), szkoły promujące zdrowie, zdrowie miasta,
  - b) inne podejścia i strategie promocji zdrowia stosowane w podmiotach leczniczych:
    - cztery obszary aktywności lekarza w promocji zdrowia (wg Beattie 1991),
    - podejścia medyczne, behawioralne, edukacyjne, skoncentrowane na kliencie/upodmiotowienie, zmiana społeczna (wg Ewles, Simnett 2003),

- udział lekarzy w przeciwdziałaniu nierównościom/niesprawiedliwościom w zdrowiu,
  - rola postaw lekarza w kształtowaniu prozdrowotnych zachowań pacjenta;
- 6) działalność zgodna z zasadami *Evidence Based Practice (policy/public health/disease prevention/health promotion/health education)*, wykorzystanie baz dobrych praktyk;
  - 7) zasady etyczne w działalności profilaktycznej oraz w promocji zdrowia, działania niepożądane działalności profilaktycznej/promocji zdrowia;
  - 8) aktualne i pożądane: struktura i organizacja działalności profilaktycznej oraz promocji zdrowia, kompetencje pracowników, aspekty ekonomiczne.

Cześć II: Ogólna charakterystyka i skuteczność wybranych metod działania w profilaktyce chorób oraz w promocji zdrowia:

- 1) cykl życia programu szczepień, wątpliwości wobec szczepionek (*vaccine hesitancy*), modele uwarunkowań *hesitancy*, w tym 3C, 4C, 5C, podejście WHO do przeciwdziałania zjawisku *hesitancy* i zwiększania wyszczepialności (aktualnie w oparciu o model COM-B);
- 2) masowe (zorganizowane) badania przesiewowe, różnice w stosunku do badań diagnostycznych, kryteria wdrożenia, działania niepożądane, bilans korzyści i strat;
- 3) edukacja zdrowotna, edukacja pacjenta, poradnictwo, *coaching*, podobieństwa i różnice, zasady postępowania;
- 4) komunikowanie o zdrowiu za pośrednictwem starych i nowych mediów, możliwości i ograniczenia, cechy poprawnej informacji o zdrowiu, infodemia, profilaktyka piątego rzędu, komunikowanie ryzyka w sytuacjach kryzysowych;
- 5) praca ze społecznością lokalną, w tym organizacja/mobilizacja społeczności, procesy, zasady, metody postępowania, *social prescribing*;
- 6) zdrowie we wszystkich politykach (*Health in All Policies*), metody postępowania, w tym rzecznictwo zdrowotne, ocena wpływu na zdrowie (*Health Impact Assessment*);
- 7) programy zdrowotne jako narzędzie realizacji populacyjnej profilaktyki chorób i promocji zdrowia, ocena potrzeb zdrowotnych, schematy planowania, teorie zmiany zachowań, monitorowanie i ewaluacja programów;
- 8) przywództwo w sektorze zdrowia;

- 9) inne aktualne i ważne metody działania (np. interwencje nefarmaceutyczne w stosunku do COVID-19).

Część III: Zastosowania profilaktyki oraz promocji zdrowia (w tym rekomendacje, działania, metody, narzędzia, materiały, etc.) do praktycznej kontroli chorób/ problemów zdrowotnych (tj. do zmniejszania zapadalności, chorobowości i umieralności do poziomu, który jest w danym kontekście (czasu, miejsca, warunków) możliwy do zaakceptowania przy użyciu metod zapobiegawczych i leczniczych):

- 1) zalecenia żywieniowe, poprawa żywienia, minimalna interwencja w otyłości;
- 2) zalecenia nt. poziomu aktywności fizycznej wg WHO, zwiększanie aktywności fizycznej;
- 3) promocja zdrowia psychicznego, zapobieganie samobójstwom;
- 4) przeciwdziałanie paleniu tytoniu, w tym strategia minimalnej interwencji antytytoniowej, redukcja szkód;
- 5) przeciwdziałanie używaniu substancji psychoaktywnych, w tym strategia redukcji szkód oraz uzależnieniom behawioralnym;
- 6) zapobieganie upadkom osób starszych;
- 7) inne aktualne zalecenia prozdrowotne w kontekście czynników ryzyka chorób bądź konkretnych chorób/probleatów zdrowotnych (np. zanieczyszczenie powietrza, zmiana klimatu, model diety planetarnej, *One Health*);
- 8) zasady zarządzania epidemiami chorób zakaźnych, organizacja i funkcjonowanie opieki zdrowotnej, wnioski z pandemii COVID-19.

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godzin dydaktycznych).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

8. Kurs atestacyjny (podsumowujący): „Audiologia i foniatria”

Przed przystąpieniem do realizacji programu kursu atestacyjnego organizator kursu jest zobowiązany do przeprowadzenia kolokwium sprawdzającego wiedzę nabytą w trakcie szkolenia specjalizacyjnego. Zakres wiedzy obejmuje kursy specjalizacyjne i staże zrealizowane w ramach całego szkolenia specjalizacyjnego.

Cel kursu:

podsumowanie wiedzy nabytej w trakcie realizacji szkolenia specjalistycznego pod kątem przygotowania do egzaminu.

Zakres wiedzy:

- 1) podsumowanie wiedzy dotyczącej metod diagnostycznych w audiologii i foniatrii;
- 2) podsumowanie wiedzy dotyczącej obrazu klinicznego najczęściej występujących chorób w audiologii i foniatrii;
- 3) podsumowanie wiedzy dotyczącej leczenia najczęściej występujących chorób w audiologii i foniatrii;
- 4) podsumowanie wiedzy dotyczącej metod rehabilitacyjnych w audiologii i foniatrii;
- 5) podsumowanie wiedzy dotyczącej profilaktyki chorób w audiologii i foniatrii;
- 6) podsumowanie wiedzy dotyczącej współpracy audiologa i foniatry z lekarzami innych specjalności, logopedami, protetykami słuchu i fizjoterapeutami.

Czas trwania kursu: 5 dni (40 godzin dydaktycznych), w ostatnim roku odbywania szkolenia specjalizacyjnego przed przystąpieniem do PES.

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

B – Staże kierunkowe

Lekarz jest zobowiązany do odbycia niżej wymienionych staży. Czas trwania stażu podany jest w tygodniach i dniach roboczych w wymiarze czasu pracy 7 godzin 35 minut dziennie. Staż należy przedłużyć o każdy dzień nieobecności, w tym również o dni ustawowo wolne od pracy w danym roku.

1. Staż podstawowy w zakresie audiologii i foniatrii

Cel stażu:

nabycie przez lekarza ogólnej wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych w zakresie oceny klinicznej stanu narządów słuchu i równowagi, głosu i mowy oraz przeprowadzania podstawowych badań instrumentalnych w audiologii i foniatrii.

Zakres wiedzy teoretycznej:

w czasie stażu lekarz poznaje specyfikę morfologiczno-czynnościową narządów słuchu, równowagi, głosu i mowy z uwzględnieniem poziomu molekularnego, zapoznaje się z obrazem klinicznym i zasadami leczenia i rehabilitacji schorzeń utrudniających komunikację międzyludzką, poznaje teoretyczne podstawy badania narządów słuchu, równowagi, głosu i mowy w zakresie audiologii i foniatrii, poznaje zasadnicze przepisy prawne dotyczące zasad profilaktyki, orzekania o niezdolności do pracy i innego postępowania orzeczniczego.

Zakres umiejętności praktycznych:

- 1) kliniczna ocena stanu narządów słuchu, równowagi, głosu i mowy;
- 2) przeprowadzenie badań: akumetrycznych i audiometrii tonalnej na przewodnictwo powietrzne i kostne, prób nadprogowych, audiometrii mowy, audiometrii impedancyjnej i otoemisji akustycznej;
- 3) ocena kliniczna sprawności układu równowagi, w tym przeprowadzanie manewrów położeniowych w zawrotach głowy;
- 4) przeprowadzenie badania stroboskopowego/videostroboskopowego;
- 5) interpretacja wyników badań konsultacyjnych, w tym badań psychologicznych i logopedycznych oraz wyciąganie z nich wniosków co do rozpoznania audiologiczno-foniatrycznego;
- 6) asystowanie przy badaniach nystagmograficznych, przy ocenie logopedycznej, przy analizie akustycznej głosu przy testach diagnostycznych zaburzeń połykania.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika specjalizacji):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika specjalizacji wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 52 tygodni (260 dni roboczych).

Miejsce stażu: jednostka, która posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie audiologii i foniatrii.

Lekarz może odbyć część stażu podstawowego w innym ośrodku, który posiada akredytację do prowadzenia szkolenia w zakresie audiologii i foniatrii w przypadku, gdy ośrodek macierzysty nie ma w sposób zadowalający rozwiniętej

diagnostyki w niektórych działach audiologii i foniatrii, np. w zakresie badań nystagmograficznych, instrumentalnych metod oceny narządu głosu, diagnostyki zaburzeń itp. Wskazane jest wtedy skierowanie lekarza na staż uzupełniający w danym zakresie do innego kompetentnego ośrodka audiologiczno-foniatrycznego.

2. Staż kierunkowy w zakresie psychiatrii

Cel stażu:

nabycie przez lekarza wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych dotyczących zaburzeń komunikatywnych o podłożu psychiatrycznym u dorosłych.

Zakres wiedzy teoretycznej:

w czasie stażu lekarz powinien nauczyć się oceny stanu psychicznego w kontekście interpretacji wyników badań foniatrycznych i audiologicznych.

Zakres umiejętności praktycznych:

w czasie stażu lekarz asystuje przy przeprowadzaniu wywiadów sugerujących uwarunkowania psychiatryczne zaburzeń komunikatywnych i zapoznaje się z zaburzeniami psychiatrycznymi, w których występują zaburzenia procesu komunikatywnego. Lekarz nie bierze udziału w żadnych procedurach medycznych.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 2 tygodnie (10 dni roboczych).

Miejsce stażu: jednostka, która posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie psychiatrii lub ww. stażu.

3. Staż kierunkowy w zakresie psychiatrii dziecięcej

Cel stażu:

nabycie przez lekarza wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych dotyczących zaburzeń komunikatywnych o podłożu psychiatrycznym u dzieci.

Zakres wiedzy teoretycznej:

w czasie stażu lekarz powinien zapoznać się ze specyfiką oceny psychiatrycznej w wieku rozwojowym w kontekście czynnościowych zaburzeń słuchu oraz autyzmu i mutyzmu.

Zakres umiejętności praktycznych:

w czasie stażu lekarz asystuje przy przeprowadzaniu wywiadów sugerujących uwarunkowania psychiatryczne zaburzeń komunikatywnych i zapoznaje się z zaburzeniami psychiatrycznymi u dzieci, w których występują zaburzenia procesu komunikatywnego. Lekarz nie bierze udziału w żadnych procedurach medycznych.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 2 tygodnie (10 dni roboczych).

Miejsce stażu: jednostka, która posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie psychiatrii dzieci i młodzieży lub ww. stażu.

4. Staż kierunkowy w zakresie neurologii

Cel stażu:

nabycie przez lekarza wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych dotyczących diagnostyki ośrodkowych zaburzeń słuchu i równowagi, głosu i mowy oraz połykania o podłożu neurologicznym u dorosłych.

Zakres wiedzy teoretycznej:

w czasie stażu lekarz zapoznaje się z metodami neurologicznej oceny stanu klinicznego pacjenta, zwraca uwagę na neurologiczne uwarunkowania ośrodkowych zaburzeń równowagi, słuchu, głosu i mowy oraz połykania, diagnozuje kliniczne postacie chorób mogących spowodować zaburzenia równowagi, słuchu, głosu i mowy oraz połykania, a także rozpoznaje zespoły minimalnego uszkodzenia mózgu.

Zakres umiejętności praktycznych:

lekarz asystuje przy wykonywaniu EEG i uczestniczy w interpretacji jego wyników w powiązaniu ze stanem klinicznym.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 4 tygodnie (20 dni roboczych).

Miejsce stażu: jednostka, która posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie neurologii lub ww. stażu.

5. Staż kierunkowy w zakresie neurologii dziecięcej

Cel stażu:

nabycie przez lekarza wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych dotyczących diagnostyki ośrodkowych zaburzeń słuchu i równowagi, głosu i mowy oraz połykania o podłożu neurologicznym u dzieci.

Zakres wiedzy teoretycznej:

w czasie stażu lekarz zapoznaje się z metodami neurologicznej oceny stanu klinicznego pacjenta w wieku rozwojowym, zwraca uwagę szczególnie na neurologiczne uwarunkowania ośrodkowych zaburzeń słuchu i mowy, diagnozuje kliniczne postacie mózgowego porażenia dziecięcego, rozpoznaje zespoły minimalnego uszkodzenia mózgu w kontekście niezdolności do uczenia się (DLS). W ramach neurologii rozwojowej ocenia także wydolność wzrokowego kanału informacyjnego.

Zakres umiejętności praktycznych:

lekarz praktycznie asystuje przy wykonywaniu EEG i uczestniczy w interpretacji jego wyników w powiązaniu ze stanem klinicznym.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 4 tygodnie (20 dni roboczych).

Miejsce stażu: jednostka, która posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie neurologii dziecięcej lub ww. stażu.

6. Staż kierunkowy w zakresie diagnostyki, leczenia i rehabilitacji zaburzeń słuchu

Cel stażu:

nabycie przez lekarza szczegółowej wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych w zakresie diagnostyki, leczenia i rehabilitacji zaburzeń słuchu.

Zakres wiedzy teoretycznej:

w czasie stażu lekarz zapoznaje się ze szczegółową diagnostyką zaburzeń słuchu, z uwzględnieniem topodiagnostyki i etiologii uszkodzenia, poznaje zasady leczenia farmakologicznego i operacyjnego niedosłuchów (kwalifikowanie do wszczepów), zasady protezowania słuchowego, podstawy treningu słuchowego, opanowuje zasady postępowania w nagłych głuchotach odbiorczych.

W czasie stażu lekarz powinien poznać się z podstawami neurofizjologicznymi szumów usznych, z ich diagnostyką ogólną i szczegółową, z metodami psychoakustycznego skalowania ich charakteru i natężenia, poznać metody leczenia farmakologicznego i fizjoterapeutycznego szumów, jak też zasady maskowania szumu i metodę TRT (ang. *Tinnitus Retraining Therapy*).

Zakres umiejętności praktycznych:

w czasie stażu lekarz powinien uczestniczyć w badaniach elektrofizjologicznych słuchu, w prowadzeniu treningu słuchowego, w klinicznym dopasowaniu aparatu słuchowego, w ocenie postępu rehabilitacji chorych zaprotezowanych i po implantach ślimakowych oraz ucha środkowego. powinien nabyć umiejętność samodzielnego wykonywania badania słuchowych potencjałów wywołanych pnia mózgu wraz z interpretacją wyniku badania.

W czasie stażu lekarz powinien asystować we wszystkich procedurach diagnostycznych i leczniczych, umieć samodzielnie określić parametry szumu, zdiagnozować ew. przyczynę szumu i podać sposób postępowania, a także nabyć umiejętność samodzielnego prowadzenia fizjoterapii szumów usznych (TRT).

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 12 tygodni (60 dni roboczych).

Miejsce stażu: jednostka, która posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie audiologii i foniatry lub ww. stażu.

7. Staż kierunkowy w zakresie diagnostyki, leczenia i rehabilitacji zaburzeń głosu

Cel stażu:

nabywanie przez lekarza szczegółowej wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych w zakresie diagnostyki, leczenia i rehabilitacji zaburzeń głosu.

Zakres wiedzy teoretycznej:

w czasie stażu lekarz zapoznaje się ze szczegółową diagnostyką czynnościowych i organicznych zaburzeń głosu, uwarunkowaniami dziecięcych zaburzeń głosu, zaburzeniami głosu uwarunkowanymi hormonalnie, zaburzeniami głosu po operacjach na krtani oraz porażenymi zaburzeniami głosu. Zapoznaje się z zaburzeniami głosu w chorobach otolaryngologicznych i ogólnych. Poznaje mechanizm tworzenia głosu zastępczego po całkowitej laryngektomii.

Zakres umiejętności praktycznych:

w czasie stażu lekarz powinien nabyć praktyczną umiejętność interpretowania wyników klinicznej oceny narządu głosu w powiązaniu z wynikami badań instrumentalnych (stroboskopia konwencjonalna, stroboskopia lupowa, wideostroboskopia, analiza akustyczna głosu, próby obciążeniowe narządu głosu, badania radiologiczne).

Powinien poznać zasady prowadzenia ćwiczeń emisyjnych głosu i rehabilitacji głosu.

W czasie stażu lekarz powinien asystować przy mikrolaryngoskopii, badaniach analizy akustycznej głosu, przy prowadzeniu ćwiczeń emisji głosu.

W czasie stażu lekarz powinien samodzielnie wykonywać diagnostykę zaburzeń głosu w kontekście badań stroboskopowych, a po ustaleniu rozpoznania wdrożyć ćwiczenia rehabilitacyjne korygujące czynność narządu głosu.

Lekarz powinien również opanować metody wytwarzania głosu przełykowego u chorych po laryngektomiach, przeprowadzając samodzielnie ćwiczenia rehabilitacyjne.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;

- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 12 tygodni (60 dni roboczych).

Miejsce stażu: jednostka, która posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie audiologii i foniatrii lub ww. stażu.

8. Staż kierunkowy w zakresie diagnostyki, leczenia i rehabilitacji zaburzeń mowy

Cel stażu:

nabycie przez lekarza szczegółowej wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych w zakresie diagnostyki, leczenia i rehabilitacji zaburzeń mowy.

Zakres wiedzy teoretycznej:

w czasie stażu lekarz powinien zapoznać się z podstawami neurofizjologicznymi mowy, oceną funkcji ośrodkowej mowy, oceną zaburzeń przetwarzania słuchowego oraz oceną kliniczną i instrumentalną czynności obwodowego narządu mowy (USG, NMR, EMG).

Zakres umiejętności praktycznych:

w czasie stażu lekarz powinien nauczyć się diagnozować różne postacie opóźnionego rozwoju mowy, rozpoznać charakter zaburzeń mowy, zaburzeń artykulacji, jak również zaburzeń płynności mowy, powinien asystować przy instrumentalnej ocenie czynności narządów mowy i przy foniatrycznym podsumowaniu wyników badań klinicznych z uwzględnieniem konsultacji psychologicznej i logopedycznej oraz umieć samodzielnie przeprowadzać pełne badanie foniatryczne. Lekarz powinien umieć przeprowadzić diagnostykę audiologiczną zaburzeń przetwarzania słuchowego.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 8 tygodni (40 dni roboczych).

Miejsce stażu: jednostka, która posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie audiologii i foniatrii lub ww. stażu.

9. Staż kierunkowy w zakresie diagnostyki, leczenia i rehabilitacji otoneurologicznej

Cel stażu:

nabycie przez lekarza szczegółowej wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych w zakresie diagnostyki, leczenia i rehabilitacji zaburzeń równowagi.

Zakres wiedzy teoretycznej:

w czasie stażu lekarz powinien poznać podstawy anatomiczne i neurofizjologię układu równowagi i jego powiązania ze słuchem i mową oraz zasady obiektywnych badań układu równowagi (ENG, VNG, posturografii, miogennych przedsionkowych potencjałów wywołanych – MPPW).

Zakres umiejętności praktycznych:

w czasie stażu lekarz powinien umieć przeprowadzić ukierunkowany wywiad otoneurologiczny, ocenić obecność, charakter i cechy oczopląsu oraz zaburzenia równowagi (próby koordynacyjne, próby posturalne), umieć wykonać badanie pobudliwości kalorycznej błędników, zinterpretować wyniki obiektywnych badań układu równowagi (ENG, VNG, posturografii, miogennych przedsionkowych potencjałów wywołanych – MPPW) w powiązaniu ze stanem klinicznym pacjenta, umieć zlecić przeprowadzenie właściwych uzupełniających badań dodatkowych (laboratoryjnych i radiologicznych) oraz konsultacyjnych, właściwe leczenie otoneurologiczne (farmakologiczne, operacyjne, rehabilitacyjne), wykonać manewry diagnostyczne oraz manewry lecznicze w łagodnych napadowych położeniowych zawrotach głowy, a także prowadzić indywidualne programy rehabilitacji przedsionkowej.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 8 tygodni (40 dni roboczych).

Miejsce stażu: jednostka, która posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie audiologii i foniatrii lub ww. stażu.

10. Staż kierunkowy w zakresie diagnostyki, leczenia i protezowania uszkodzeń słuchu u dzieci

Cel stażu:

nabycie przez lekarza wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych w zakresie diagnostyki, leczenia i protezowania uszkodzeń słuchu u dzieci.

Zakres wiedzy teoretycznej:

w czasie stażu lekarz zapoznaje się z podstawami neurofizjologicznymi rozwoju układu słuchowego w powiązaniu z rozwojem mowy, genetyką niedosłuchów, procesami ośrodkowego przetwarzania słuchowego. Lekarz poznaje techniki badań przesiewowych słuchu, procedury dopasowania aparatu słuchowego u dzieci i oceny zysku z aparatu, poznaje zasady prowadzenia rehabilitacji słuchowej dziecka niedosłyszającego i niesłyszającego oraz dziecka z zaburzeniami ośrodkowego przetwarzania słuchowego.

Zakres umiejętności praktycznych:

w czasie stażu lekarz bierze udział w instrumentalnej ocenie wydolności układu słuchowego odpowiednio do wieku dziecka, krytycznie ocenia wyniki badań instrumentalnych wykonywanych według zasady *cross-check*, poznaje przepisy prawne związane z procedurą kwalifikowania dziecka do aparatowni oraz samodzielnie właściwie dobiera aparat słuchowy i ocenia zysk z aparatu. Lekarz powinien nabyć umiejętność samodzielnego wykonywania badania słuchowych potencjałów wywołanych pnia mózgu u małego dziecka wraz z interpretacją wyniku badania. Lekarz powinien nabyć umiejętność kwalifikowania dziecka do operacji wszczepienia implantu ślimakowego oraz umieć prowadzić rehabilitację po implantacji ślimakowej.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 8 tygodni (40 dni roboczych).

Miejsce stażu: jednostka, która posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie audiologii i foniatrii lub ww. stażu.

11. Staż kierunkowy w zakresie mikrochirurgicznych metod leczenia zaburzeń słuchu

Cel stażu:

nabycie przez lekarza wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych w zakresie mikrochirurgicznych metod leczenia zaburzeń słuchu.

Zakres wiedzy teoretycznej:

w czasie stażu lekarz powinien pogłębić wiedzę dotyczącą anatomii operacyjnej i fizjologii układu przewodzącego i układu odbiorczego narządu słuchu, specyfiki przedoperacyjnej oceny narządu słuchu, poznać zasady operacji poprawiających przewodzenie dźwięku oraz umożliwiających transformację sygnału mowy w impulsy czuciowe (wszczepy ślimakowe i pniowe), zapoznać się z aktualnie dostępnymi na rynku typami implantowanych urządzeń poprawiających słyszenie.

Zakres umiejętności praktycznych:

w czasie stażu lekarz operuje lub asystuje przy operacjach poprawiających słuch, w tym wszczepienia implantu ślimakowego. Samodzielnie przeprowadza kwalifikację do operacji poprawiających przewodzenie dźwięku oraz umożliwiających transformację sygnału mowy w impulsy czuciowe, umie samodzielnie wykonać drobne zabiegi otolaryngologiczne (paracenteza, drenaż wentylacyjny ucha środkowego, myringoplastyka, zakotwiczenie aparatu słuchowego w kości wyrostka sutkowatego itd.). Lekarz powinien nabyć umiejętność programowania procesora mowy po wszczepieniu implantu ślimakowego.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 8 tygodni (40 dni roboczych).

Miejsce stażu: jednostka, która posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie audiologii i foniatrii lub ww. stażu.

12. Staż kierunkowy w zakresie mikrochirurgicznych metod leczenia zaburzeń głosu

Cel stażu:

nabycie przez lekarza wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych w zakresie mikrochirurgicznych metod leczenia zaburzeń głosu.

Zakres wiedzy teoretycznej:

w czasie stażu lekarz pogłębia wiedzę dotyczącą morfologiczno-czynnościowego tworzenia głosu, a zwłaszcza mikrostruktury fałdu głosowego, nabiera umiejętności kwalifikowania do operacji fonochirurgicznych, przestrzegając zasady konieczności powadzenia rehabilitacji głosu przed i pooperacyjnej.

Zakres umiejętności praktycznych:

w czasie stażu lekarz operuje lub asystuje przy zabiegach mikrochirurgicznych na krtani, samodzielnie przeprowadza kwalifikację do operacji fonochirurgicznych oraz umie samodzielnie wykonać zabiegi fonochirurgiczne (mikrochirurgia konwencjonalna, laserowa, operacje augmentacyjne itd.).

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 8 tygodni (40 dni roboczych).

Miejsce stażu: jednostka, która posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie audiologii i foniatry lub ww. stażu.

C – Szkolenie umiejętności wykonywania zabiegów i procedur medycznych

Oznaczenie procedur:

Kod A – wykonywanie samodzielne z asystą lub pod nadzorem kierownika specjalizacji albo lekarza specjalisty przez niego wyznaczonego (liczba);

Kod B – w których lekarz uczestniczy jako pierwsza asysta (liczba).

*Wykaz i liczba zabiegów oraz procedur medycznych, które obowiązują lekarza w trakcie realizacji **stażu podstawowego:***

Program specjalizacji w dziedzinie audiologii i foniatrii dla lekarzy posiadających specjalizację I lub II stopnia lub tytuł specjalisty w odpowiedniej dziedzinie

Zabiegi/procedury medyczne	kod A	kod B
1. pełne kliniczne badanie audiologiczne z postawieniem diagnozy	200	0
2. pełne kliniczne badanie foniatryczne z postawieniem diagnozy	200	0
3. pełne kliniczne badanie otoneurologiczne z postawieniem diagnozy	200	0
4. ocena behawioralna słuchu	100	0
5. podstawowe badania audiometryczne (audiometria tonalna, audiometria mowy, próby nadprogowe, audiometria impedancyjna, otoemisje akustyczne)	300	0
6. badanie stroboskopowe / videolaryngostroboskopowe	50	0
Łącznie	1050	0

Procedury obowiązkowe do wykonania w trakcie odbywania staży kierunkowych nie podlegają rozliczeniu w Elektronicznej Karcie Specjalizacji. Zaliczenie całości stażu oznacza zaliczenie wymaganych programem stażu operacji, zabiegów oraz procedur medycznych.

*Wykaz i liczba zabiegów oraz procedur medycznych, które obowiązują lekarza w trakcie realizacji **staży kierunkowych**:*

Zabiegi/procedury medyczne	kod A	kod B
1. pełne kliniczne badanie audiologiczne z postawieniem diagnozy	50	0
2. badanie elektrofizjologiczne słuchu (ABR) u dorosłych	30	0
3. badanie elektrofizjologiczne słuchu (ABR) u dzieci	40	0
4. diagnostyka i prowadzenie terapii szumów usznych	10 chorych	0
5. dopasowanie aparatu słuchowego u pacjenta dorosłego	10 chorych	0
6. pełne kliniczne badanie foniatryczne z postawieniem diagnozy	50	0

Program specjalizacji w dziedzinie audiologii i foniatryi dla lekarzy posiadających specjalizację I lub II stopnia lub tytuł specjalisty w odpowiedniej dziedzinie

7. badanie stroboskopowe i videolaryngostroboskopia	50	0
8. bezpośrednie wziernikowanie krtani (laryngoskopia bezpośrednia, fiberolaryngoskopia)	50	0
9. analiza akustyczna głosu	20	0
10. ćwiczenia rehabilitacyjne korygujące czynność narządu głosu	10 chorych	0
11. ćwiczenia wytwarzania głosu przełykowego u chorych po laryngektomii	5 chorych	0
12. pełne kliniczne badanie pacjenta z zaburzeniami mowy z postawieniem diagnozy	20	0
13. diagnoza audiologiczna w zaburzeniach przetwarzania słuchowego	10 chorych	0
14. rehabilitacja zaburzeń mowy	5 chorych	0
15. pełne kliniczne badanie otoneurologiczne z postawieniem diagnozy	50	0
16. badanie ENG/VNG	40	0
17. próby kaloryczne	30	0
18. posturografia	30	0
Zabiegi/procedury medyczne	kod A	kod B
19. miogenne przedsionkowe potencjały wywołane	10	0
20. manewry diagnostyczne i lecznicze w łagodnych napadowych położeniowych zawrotach głowy	20 chorych	0
21. rehabilitacja przedsionkowa	10 chorych	0
22. pełne kliniczne badanie audiologiczne dziecka z zaburzeniami słuchu wraz z postawieniem diagnozy	20	0
23. kwalifikacja dziecka do wszczepienia implantu ślimakowego	20	0
24. dopasowanie aparatu słuchowego u dziecka wraz z oceną zysku z aparatu	20	0
25. rehabilitacja dziecka niedosłyszącego zaopatrzonego w aparat słuchowy	10 chorych	0

26. rehabilitacja dziecka po wszczepieniu implantu ślimakowego	10 chorych	0
27. drobne zabiegi otochirurgiczne	0	20
28. operacje wszczepienia implantu ślimakowego	0	5
29. programowanie procesora mowy po wszczepieniu implantu ślimakowego	0	10
30. zabiegi mikrochirurgiczne krtani	0	20
Łącznie	630	55

D – Samokształcenie

Lekarz jest zobowiązany do ciągłego i aktywnego samokształcenia w celu pogłębiania swojej wiedzy, śledzenia postępów w dziedzinie audiologii i foniatrii, a w szczególności korzystania z polecanych pozycji piśmiennictwa, uczestniczenia w posiedzeniach edukacyjnych towarzystw naukowych, napisania publikacji i udziału w innych formach samokształcenia wskazanych przez kierownika specjalizacji.

1. Studiowanie piśmiennictwa

Lekarz powinien korzystać z aktualnych podręczników i czasopism naukowych z zakresu audiologii i foniatrii, a także z innych źródeł wiedzy wskazanych przez kierownika specjalizacji.

2. Udział w działalności edukacyjnej

Lekarz powinien aktywnie uczestniczyć w:

- 1) w konferencjach Polskiego Towarzystwa Audiologicznego i Foniatrycznego, Sekcji Foniatrycznej lub Sekcji Audiologicznej Polskiego Towarzystwa Otorynolaryngologów Chirurgów Głowy i Szyi; wymagane jest uczestnictwo w co najmniej 1 takim wydarzeniu rocznie;
- 2) warsztatach audiologicznych i foniatrycznych akredytowanych przez towarzystwa naukowe i Okręgowe Izby Lekarskie;
- 3) zjazdach, konferencjach, sympozjach innych polskich i zagranicznych towarzystw naukowych poświęconych problemom zaburzeń komunikatywnych;

- 4) innych wydarzeniach edukacyjnych organizowanych przez instytucje działające w zakresie ochrony zdrowia.

3. Przygotowanie publikacji lub prezentacje naukowe na konferencjach

Lekarz jest zobowiązany do napisania pracy naukowej opublikowanej w recenzowanym czasopiśmie medycznym, której lekarz jest autorem lub współautorem, lub pracy poglądowej – na temat objęty programem specjalizacji.

4. Dodatkowe dni na samokształcenie

Lekarzowi odbywającemu kształcenie specjalizacyjne przysługuje od dnia 1 stycznia 2019 r., 6 dni rocznie na samokształcenie, przeznaczonych na udział w konferencjach, kursach naukowych, kursach doskonalących i innych szkoleniach, związanych bezpośrednio z realizowaną przez lekarza dziedziną szkolenia specjalizacyjnego, zgodnie z wyborem i potrzebami edukacyjnymi lekarza. Termin i sposób wykorzystania przez lekarza dodatkowych dni na samokształcenie wskazuje w uzgodnieniu z lekarzem kierownikiem specjalizacji poprzez odpowiednie skrócenie innych obowiązkowych elementów szkolenia specjalizacyjnego. Skrócenie to nie może dotyczyć kursów specjalizacyjnych a jedynie stażu podstawowego lub staży kierunkowych, przy czym wszystkie elementy szkolenia specjalizacyjnego (staże) muszą być zrealizowane i zaliczone. Kierownik specjalizacji w pierwszej kolejności decyduje o odpowiednim skróceniu czasu trwania stażu podstawowego, a jedynie w przypadku braku takiej możliwości odpowiednio skraca czas trwania staży kierunkowych, przy czym staż kierunkowy nie może ulec skróceniu o więcej niż połowę czasu trwania przewidzianą programem specjalizacji. Dodatkowe dni na samokształcenie, niewykorzystane w danym roku specjalizacji, nie przechodzą na kolejne lata szkolenia specjalizacyjnego.

V. OCENA WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI PRAKTYCZNYCH

1. Sprawdziany i kolokwia z wiedzy teoretycznej

Lekarz jest zobowiązany do:

- 1) zaliczenia sprawdzianu lub kolokwium na zakończenie kursu specjalizacyjnego;
- 2) z zakresu wiedzy objętej programem kursu (u kierownika kursu);
- 3) złożenia kolokwium na zakończenie każdego stażu z zakresu wiedzy objętej

programem stażu (u kierownika stażu/kierownika specjalizacji).

2. Bieżąca ocena oraz sprawdziany umiejętności praktycznych

Kierownik specjalizacji lub kierownik stażu dokonuje bieżącej oceny umiejętności praktycznych nabywanych przez lekarza, w czasie poszczególnych staży.

Lekarz jest zobowiązany do zaliczenia sprawdzianu z umiejętności praktycznych (objętych programem stażu), tj. zaliczenie przez lekarza zabiegów i procedur medycznych wykonanych samodzielnie z asystą lub pod nadzorem kierownika specjalizacji albo lekarza specjalisty przez niego wyznaczonego (kod A) lub zabiegów i procedur medycznych, w których lekarz uczestniczy jako pierwsza asysta (kod B). Zaliczenie zostaje odnotowane w Elektronicznej Karcie Specjalizacji.

3. Ocena pracy naukowej lub pogładowej

Kierownik specjalizacji ocenia przygotowane przez lekarza opracowanie teoretyczne objęte programem specjalizacji: pracę naukową lub pogładową.

VI. CZAS TRWANIA SZKOLENIA SPECJALIZACYJNEGO

Czas trwania szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie audiologii i foniatrii dla lekarzy posiadających specjalizację I stopnia w dziedzinie laryngologii lub otolaryngologii lub dla lekarzy posiadających specjalizację II stopnia lub tytuł specjalisty w dziedzinie audiologii, foniatrii, laryngologii, otolaryngologii, otolaryngologii dziecięcej, otorynolaryngologii, otorynolaryngologii dziecięcej wynosi 3 lata.

Przebieg szkolenia specjalizacyjnego			
Nr kursu	Kursy specjalizacyjne:	Czas trwania	
		liczba tygodni	liczba dni roboczych
1.	Kurs wprowadzający: „Wprowadzenie do specjalizacji w dziedzinie audiologii i foniatrii”	0,2	1
2.	Kurs: „Niedosłuchy uwarunkowane genetycznie	0,4	2
3.	Kurs: „Choroby zawodowe w audiologii i foniatrii”	0,4	2

Program specjalizacji w dziedzinie audiologii i foniatrii dla lekarzy posiadających specjalizację I lub II stopnia lub tytuł specjalisty w odpowiedniej dziedzinie

4.	Kurs: „Zaburzenia połykania w praktyce foniatrycznej”	0,4	2
5.	Kurs: „Fonochirurgia”	0,4	2
6.	Kurs: „Orzecznictwo lekarskie”	0,6	3
7.	Kurs: „Profilaktyka i promocja zdrowia”	0,4	2
8.	Kurs atestacyjny (podsumowujący): „Audiologia i foniatria”	1	5
Łącznie czas trwania kursów specjalizacyjnych		3 tyg. i 4 dni	19
Nr stażu	Staże kierunkowe:	Czas trwania	
		liczba tygodni	liczba dni roboczych
1.	Staż podstawowy w zakresie audiologii i foniatrii	52	260
2.	Staż kierunkowy w zakresie psychiatrii	2	10
3.	Staż kierunkowy w zakresie psychiatrii dziecięcej	2	10
4.	Staż kierunkowy w zakresie neurologii	4	20
5.	Staż kierunkowy w zakresie neurologii dziecięcej	4	20
6.	Staż kierunkowy w zakresie diagnostyki, leczenia i rehabilitacji zaburzeń słuchu	12	60
7.	Staż kierunkowy w zakresie diagnostyki, leczenia i rehabilitacji zaburzeń głosu	12	60
8.	Staż kierunkowy w zakresie diagnostyki, leczenia i rehabilitacji zaburzeń mowy	8	40
9.	Staż kierunkowy w zakresie diagnostyki, leczenia i rehabilitacji otoneurologicznej	8	40
10.	Staż kierunkowy w zakresie diagnostyki, leczenia i protezowania uszkodzeń słuchu u dzieci	8	40
11.	Staż kierunkowy w zakresie mikrochirurgicznych metod leczenia zaburzeń słuchu	8	40
12.	Staż kierunkowy w zakresie mikrochirurgicznych metod leczenia zaburzeń głosu	8	40

Łącznie czas trwania staży kierunkowych	128 tyg.	640
Samokształcenie	0,2	1
Łącznie czas trwania kształcenia specjalizacyjnego	132 tyg.	660
Urlopy i dni wolne od pracy:	Czas trwania	
	liczba tygodni	liczba dni roboczych
Urlop szkoleniowy na przygotowanie i przystąpienie do PES	1 tydz. i 1 dzień	6
Urlopy wypoczynkowe	15 tyg. i 3 dni	78
Dni ustawowo wolne od pracy	7 tyg. i 4 dni	39
Łącznie czas trwania szkolenia specjalizacyjnego	156 tyg. i 3 dni	783
Dodatkowe dni na samokształcenie (6 dni w każdym roku specjalizacji) przeznaczone na udział w konferencjach, kursach naukowych i doskonalących i innych szkoleniach w danej dziedzinie specjalizacji do wyboru lekarza	18	

VII. PAŃSTWOWY EGZAMIN SPECJALIZACYJNY

Szkolenie specjalizacyjne w dziedzinie audiologii i foniatrii kończy się Państwowym Egzaminem Specjalizacyjnym, złożonym z egzaminu testowego i egzaminu ustnego:

- 1) egzamin testowy stanowi zbiór pytań z zakresu wymaganej wiedzy określonej w programie specjalizacji, zawierających pięć wariantów odpowiedzi, z których tylko jeden jest prawidłowy;
- 2) egzamin ustny zawiera pytania problemowe, dotyczące wymaganej wiedzy określonej w programie specjalizacji.

**Załącznik do programu specjalizacji w dziedzinie
audiologii i foniatryi**

STANDARDY AKREDYTACYJNE PODMIOTÓW SZKOLĄCYCH

– warunki, jakie musi spełnić jednostka w celu zapewnienia realizacji programu specjalizacji w dziedzinie audiologii i foniatryi

Podmiot prowadzący szkolenie specjalizacyjne jest zobowiązany spełnić poniższe standardy akredytacyjne:

1. *W zakresie prowadzenia działalności odpowiadającej profilowi szkolenia specjalizacyjnego:*
  - a) posiadanie w swojej strukturze organizacyjnej oddziału audiologii i foniatryi lub innej komórki organizacyjnej posiadającej status podmiotu wykonującego działalność leczniczą, potwierdzoną w Księdze Rejestrowej właściwym kodem charakteryzującym specjalność komórki organizacyjnej zakładu leczniczego, posiadanie łóżek przeznaczonych dla pacjentów, którym udziela się świadczeń zdrowotnych z zakresu specjalizacji będącej przedmiotem wniosku. Podstawą uzyskania akredytacji jest wykonywanie zabiegów i procedur wskazanych w stażu podstawowym.

2. *W zakresie zapewnienia warunków organizacyjnych umożliwiających realizację programu specjalizacji i samokształcenia określonej liczbie lekarzy:*
  - a) posiadanie odpowiedniego pomieszczenia dydaktycznego, wyposażonego w sprzęt audiowizualny, dostęp do Internetu oraz podstawowe podręczniki i czasopisma naukowe z zakresu objętego programem specjalizacji.

3. *W zakresie zapewnienia pełnienia nadzoru nad jakością szkolenia specjalizacyjnego:*
  - a) posiadanie komisji lub powołanie osoby odpowiedzialnej za ocenę jakości szkolenia, organizowanie cyklicznych spotkań z lekarzami odbywającymi szkolenie specjalizacyjne, przyjmowanie i analizowanie zgłaszanych przez lekarzy uwag dotyczących problemów w realizacji ww. szkolenia.

4. *W zakresie zapewnienia monitorowania dokumentacji szkolenia specjalizacyjnego danego lekarza:*
  - a) okresowa kontrola kart szkolenia specjalizacyjnego oraz indeksów wykonanych zabiegów i procedur medycznych lekarzy odbywających szkolenie specjalizacyjne,
  - b) weryfikacja terminowości odbywania i zaliczania kursów specjalizacyjnych, staży kierunkowych oraz wykonywania zabiegów i procedur medycznych objętych programem specjalizacji, dokonywana przez komisję lub osobę odpowiedzialną za ocenę jakości szkolenia.

5. *W zakresie zapewnienia odpowiedniej kadry:*
  - a) posiadanie kadry specjalistów, którzy mogą pełnić funkcję kierownika specjalizacji.

6. *W zakresie zapewnienia sprzętu i aparatury niezbędnych do realizacji programu specjalizacji:*
  - a) posiadanie sprzętu i aparatury niezbędnych do realizacji świadczeń gwarantowanych z zakresu audiologii i foniatrii.

7. *W zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych umożliwiających zrealizowanie programu specjalizacji określonej liczbie lekarzy:*
  - a) udzielanie specjalistycznych świadczeń zdrowotnych w zakresie audiologii i foniatrii,
  - b) liczba udzielanych rocznie świadczeń zdrowotnych w przeliczeniu na jednego specjalizującego się lekarza nie może być mniejsza niż ta konieczna do realizacji stażu podstawowego w zakresie audiologii i foniatrii, tj. powinna obejmować świadczenia w ramach opieki specjalistycznej dla min. 600 pacjentów oraz wykonywanie w skali roku co najmniej 300 podstawowych badań słuchu i 50 badań stroboskopowych / videostroboskopowych krtani,
  - c) umożliwienie odbycia wszystkich staży kierunkowych w zakresie audiologii i foniatrii w jednostce własnej lub w innych jednostkach posiadających akredytację do szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie audiologii i foniatrii lub w dziedzinach zgodnych z zakresem staży kierunkowych z którymi zostały podpisane umowy.